

AKP DÖNEMİNDE ENFLASYON VE FAİZLER NASIL DÜŞÜRÜLDÜ?

Aydınlık Gazetesi, 2 Şubat 2019

Yıldırım Koç

DSP-MHP-ANAP koalisyon hükümetinin işbaşında olduğu 1999-2002 döneminde, 12 aylık Tüketici Fiyat Endeksi, sırasıyla yüzde 68,8, 39,0, 68,5 ve 29,7 idi. 2002 yılında 1 ABD Doları 1,5 TL'ye eşitti. Türkiye 2002 yılında 45,7 milyar dolarlık ithalat, 40,7 milyar dolarlık ihracat yaptı. Diğer kalemler de dikkate alındığında, Türkiye'nin döviz harcamaları, döviz kazancından 0,6 milyar dolar fazlaydı. Diğer bir deyişle, Türkiye'nin cari açığı 0,6 milyar Dolar düzeyindeydi. 2002 yılı sonunda özel sektörün dış borcu 43,1 milyar Dolar, kamunun dış borcu 64,5 milyar dolardı.

AKP 2002 yılı sonunda iktidara geldi.

İlk hedefi, enflasyonu ve böylece faizleri düşürmektir. Faizler düşünce, devlet bütçesinin yarından fazlasını götüren iç ve dış borç faiz ödemeleri azalacak, düşük faizli tüketici kredisi ve kredi kartı kullanımı çekici hale gelecek, böylece hem inşaat sektörü canlanacak, hem de ciddi bir iç talep yaratılacaktı.

AŞIRI DEĞERLİ TÜRK LİRASI POLİTİKASIYLA İTHALAT ARTIRILDI VE ENFLASYON DÜŞÜRÜLDÜ

2002 yılında 1 ABD Doları 1,51 Liraydı. Normal uygulama, Dolar fiyatının ülke içindeki enflasyon oranında artırılmasıdır. Ülke ekonomisinin rekabet gücü ancak bu şekilde korunabilir.

Türkiye'de bunun tam tersi yapıldı. Türk Lirasının değeri, yüksek getiri beklentisiyle Türkiye'ye gelen sıcak para aracılığıyla yükseltildi. Türkiye'ye döviz akışının göstergelerinden biri, Merkez Bankası döviz rezervlerindeki artıştır. Merkez Bankası'nın brüt rezervi 2003 yılında 33,6 milyar Dolarken, 2007 yılında 71,3 milyar Dolara yükseldi.

2002 yılında TÜFE yüzde 29,7 oldu, ancak 2003 yılında Dolar kuru enflasyon oranında artırılarak 1,51'den 1,96'ya çıkarılmak yerine, 1,49'a indirildi.

Normal uygulama olsaydı, 2004 yılında Dolar kuru enflasyon oranında artırılarak 2,32 Lira olacağına, 1,42 Liraya düşürüldü.

Kur enflasyon oranında artırılsaydı, 2005 yılındaki Dolar kurunun 2,54 Lira olması gerekiyordu; ancak 1,34 Lira oldu.

Daha sonraki yıllarda da, enflasyon tek haneli rakamlarla devam ederken ve Dolar kurunun daha da yukarıya gitmiş olması gerekirken, 2008 yılında 1 ABD Doları 1,29 Liraya düşmüştü.

Bu süreçte ithalat 45,7 milyar Dolardan 2008 yılında 188,8 milyar Dolara yükseldi. İthalatın GSYH içindeki payı da 2011 yılında yüzde 27,1 düzeyine çıktı. Böylece, aşırı değerli Türk Lirası politikasıyla ucuz ithalat artırıldı, ucuz ithalat yoluyla fiyat artışları tek haneli rakamlara indirilebildi.

İktisattan anlamayanlar da, 1 Doların 1,13 Türk Lirası olduğu günlerde, "Güçlü para, güçlü ekonominin göstergesidir; Türkiye'de işler iyi gidiyor, ekonominin durumu çok iyi, inşallah yakında 1 Dolar 1 Lira olacak," diye konuşuyorlardı. Halbuki bu süreçte ülkedeki enflasyon nedeniyle maliyetleri artan ve ucuzlayan döviz nedeniyle iç piyasalara akan ithal ürünlerle rekabet edemeyen yerli sanayi kuruluşları kapanıyordu.

Yıl	TL/Dolar	TÜFE (%) (Aralık Sonu 12 Aylık)	İthalat (f.o.b.) Milyar Dolar	GSYH Milyar Dolar	İthalatın GSYH İçinde Oranı (%)
2002	1,51	29,70	45,7	236	19,4
2003	1,49	18,40	63,3	314	20,2
2004	1,42	9,40	87,8	403	21,8
2005	1,34	7,72	107,6	500	21,5
2006	1,43	9,65	130,7	548	23,9
2007	1,30	8,39	156,9	677	23,2
2008	1,29	10,06	188,8	777	24,3
2009	1,55	6,53	132,9	647	20,5
2010	1,50	6,40	174,8	772	22,6
2011	1,67	10,45	225,3	832	27,1
2012	1,79	6,16	219,7	871	25,2
2013	1,90	7,40	226,6	950	23,9
2014	2,19	8,17	225,4	935	24,1
2015	2,72	8,81	196,7	862	22,8
2016	3,02	8,53	184,6	863	21,4
2017	3,65	11,92	208,5	851	24,5
2018		20,30			
2018 Ocak	3,77				
Mayıs	4,41				
Temmuz	4,75				
Ağustos	5,73				
Eylül	6,37				
Ekim	5,86				
Aralık	5,31				

Türk Lirasının döviz girişiyle değerlenmesi ve ucuz ithalatla enflasyon oranının düşürülmesi, doğal olarak faizleri de düşürdü. Faizlerin düşürülmesi ise, hem devletin borçlanma maliyetini indirdi, hem de kredi faizlerini düşürerek ekonomiyi canlandırmada kullanıldı.